Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MACIEJA SZPUNARA
przedstawiona w dniu 16 kwietnia 2015 r.[1]

**Sprawa C-4/14**

**Christophe Bohez**
**przeciwko**
**Ingrid Wiertz**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Korkein oikeus (Finlandia)]

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Jurysdykcja i wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych — Dziedziny wyłączone — Prawo rodzinne — Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Orzeczenie o prawie do osobistej styczności z dzieckiem przewidujące karę pieniężną — Wykonanie kary pieniężnej

## I – **Wprowadzenie**

1. Korkein oikeus (sąd najwyższy Finlandii) zwraca się do Trybunału z pytaniem, po pierwsze, w przedmiocie zastosowania rozporządzenia (WE) nr 44/2001[2] do wykonania w jednym państwie członkowskim orzeczenia sądowego wydanego w innym państwie członkowskim, w przypadku gdy wskazane orzeczenie przewiduje nałożenie kary pieniężnej w celu zapewnienia wykonania prawa do osobistej styczności z dzieckiem, a po drugie, w przedmiocie warunków egzekwowania takiej kary pieniężnej.

2. Analiza tej sprawy w ogólnym ujęciu ukazuje trudności związane z ustaleniem reżimu prawnego, któremu podlega kara pieniężna w ramach systemu uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w Unii Europejskiej. Trudności te potęgują się w szczególnym przypadku, gdy prawem, którego realizację gwarantuje kara pieniężna, jest rodzicielskie prawo do osobistej styczności z dzieckiem. Takie są zatem ramy zadania udzielenia odpowiedzi na pytania prejudycjalne sądu odsyłającego, przed którym staje Trybunał.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Rozporządzenie Rady z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

## II – **Ramy prawne**

### A – *Prawo Unii*

#### 1. Rozporządzenie nr 44/2001

3. Artykuł 1 ust. 1 i art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001, określający zakres rozporządzenia, stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. Nie obejmuje ono w szczególności spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.

2. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do:

a) stanu cywilnego, zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych, jak również ustawowego przedstawicielstwa osób fizycznych, stosunków majątkowych wynikających z małżeństwa, prawa spadkowego włącznie z testamentami”.

4. Artykuł 45 ust. 2 oraz art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 zamieszczone są w rozdziale III, zatytułowanym „Uznawanie i wykonywanie”.

5. Artykuł 45 ust. 2 tego rozporządzenia stanowi:

„2. Orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej”.

6. Artykuł 49 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Orzeczenia zagraniczne nakazujące płatność kary pieniężnej są wykonalne w państwie członkowskim wykonania tylko wówczas, jeżeli jej wysokość została ostatecznie określona przez sądy państwa członkowskiego pochodzenia”.

#### 2. Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003

7. Artykuł 1 rozporządzenia nr 2201/2003 [3] określa zakres stosowania rozporządzenia w następujący sposób:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie, bez względu na rodzaj sądu, w sprawach cywilnych dotyczących:

[…]

b) przyznawania, wykonywania, przekazywania, pełnego lub częściowego pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej.

2. Sprawy, o których mowa w ust. 1 lit. b), dotyczą w szczególności:

a) pieczy nad dzieckiem i prawa do osobistej styczności z dzieckiem;

[…]”.

3 — Rozporządzenie Rady z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338, s. 1).

8. Artykuł 26 omawianego rozporządzenia brzmi następująco:

„Orzeczenie nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej”.

9. W kwestii wykonalności orzeczeń dotyczących prawa do osobistej styczności z dzieckiem art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 stanowi:

„Orzeczenie w sprawie wykonywania odpowiedzialności rodzicielskiej wobec dziecka wydane w jednym państwie członkowskim oraz w tym państwie wykonalne, które zostało doręczone, jest wykonywane w innym państwie członkowskim, jeżeli jego wykonalność w tym państwie została stwierdzona na wniosek którejkolwiek zainteresowanej strony”.

10. Niektóre orzeczenia dotyczące prawa do osobistej styczności z dzieckiem mogą być objęte szczególnym reżimem prawnym. Artykuł 41 ust. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia stanowi:

„Prawo do osobistej styczności z dzieckiem […] przyznane w wykonalnym orzeczeniu wydanym w jednym państwie członkowskim jest uznawane i wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby stwierdzenia wykonalności oraz bez możliwości sprzeciwienia się uznaniu, jeżeli orzeczenie uzyskało zaświadczenie w państwie członkowskim pochodzenia zgodnie z ust. 2”.

11. Artykuł 47 tegoż rozporządzenia wskazuje:

„1. Do postępowania w sprawie wykonania orzeczenia właściwe jest prawo państwa członkowskiego wykonania.

2. Każde orzeczenie wydane przez sąd innego państwa członkowskiego, którego wykonalność została stwierdzona zgodnie z przepisami sekcji 2 lub dla którego wydano zaświadczenie zgodnie z art. 41 ust. 1 […], podlega wykonaniu na tych samych warunkach, które stosuje się do orzeczeń wydanych w tym państwie członkowskim.

[…]”.

B – *Prawo belgijskie*

12. Kara pieniężna uregulowana jest przepisami art. 1385 bis–1385 nonies kodeksu postępowania cywilnego.

13. Artykuł 1385 bis kodeksu postępowania cywilnego stanowi:

„Sąd może na wniosek strony nakazać drugiej stronie, na wypadek niewykonania świadczenia, do którego spełnienia strona przegrywająca sprawę została zobowiązana, zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej, zwanej karą pieniężną, z zastrzeżeniem należnych ewentualnie odsetek […]”.

14. Artykuł 1385 bis omawianego kodeksu brzmi następująco:

„Sąd może ustalić karę pieniężną albo jako jednorazową sumę pieniężną, albo jako sumę oznaczoną w stawkach naliczanych okresowo lub za każde kolejne naruszenie. W tych dwóch ostatnich przypadkach sąd może również wskazać kwotę, powyżej której zapłata zasądzonej kary pieniężnej przestaje obowiązywać”.

15. Artykuł 1385 ter tego kodeksu stanowi:

„Do kary pieniężnej, która stała się należna, stronie uprawnionej na mocy wyroku przysługuje roszczenie w pełnym zakresie. Strona ta może dochodzić jej zapłaty na mocy samego orzeczenia nakładającego tę karę […]”.

16. Artykuł 1385 quater tego kodeksu brzmi następująco:

„Sąd, który nakazał zapłatę kary pieniężnej, może ją na wniosek dłużnika uchylić, zawiesić jej obowiązywanie na określony przez siebie czas lub obniżyć jej kwotę, jeżeli dłużnik nie jest w stanie, na stałe lub czasowo, całkowicie lub częściowo, spełnić świadczenia, do którego został zobowiązany. Sąd nie może uchylić ani obniżyć wysokości kary pieniężnej, w zakresie, w jakim stała się należna, zanim to wykonanie stało się niemożliwe”.

17. Tytuł wykonawczy umożliwiający dochodzenie zapłaty kary pieniężnej stanowi nakazujące tę zapłatę orzeczenie sądowe (art. 1385 quater kodeksu postępowania cywilnego), w związku z czym wierzyciel nie musi uzyskać ostatecznego określenia jej wysokości przed egzekucją.

18. W razie sprzeciwu dłużnika, wierzyciel uprawniony do otrzymania kwoty kary pieniężnej musi przedstawić dowód na podnoszone uchybienia. Wówczas sąd wykonawczy powinien ocenić, czy przesłanki zastosowania kary pieniężnej są spełnione.

C – *Prawo fińskie*

19. W prawie fińskim kara pieniężna nakładana w celu zapewnienia wykonania prawa do osobistej styczności z dzieckiem jest uregulowana w lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki (ustawie w sprawie wykonywania orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem i prawa do osobistej styczności z dzieckiem, zwanej dalej „TpL”) oraz – w zakresie, w jakim ma to zastosowanie – w uhkasakkolaki (ustawie o karach pieniężnych).

20. Na podstawie art. 16 ust. 2 TpL sąd, przed który po zapadnięciu orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem zostanie wniesiona sprawa dotycząca wykonywania tego prawa, może zobowiązać pozwanego w przedmiocie jego wykonania do zastosowania się do orzeczenia pod groźbą kary pieniężnej.

21. Co do zasady kara pieniężna ustalana jest jako jednorazowa kwota. Jeżeli jest to uzasadnione szczególnym względami, jej kwota może jednak podlegać kumulacji (art. 18 ust. 1 i 2 TpL).

22. Kara pieniężna podlega zapłacie na rzecz państwa, nie zaś strony przeciwnej.

23. W następstwie kolejnego postępowania sąd może nakazać zapłatę kary pieniężnej, która została wcześniej ustalona, jeżeli uzna, że takie żądanie jest uzasadnione. Zapłaty kary pieniężnej nie można nakazać, jeżeli dłużnik wykaże, że istniała uzasadniona podstawa niewykonania zobowiązania, lub jeżeli zobowiązanie zostało w międzyczasie wykonane (art. 19 ust. 1 i 2 TpL).

24. Sąd może obniżyć kwotę kary pieniężnej w stosunku do ustalonej pierwotnie kwoty, jeżeli zobowiązanie główne zostało wykonane w istotnej części lub zdolność płatnicza zobowiązanego uległa znacznemu obniżeniu, lub istnieje inny uzasadniony powód dla obniżenia kary pieniężnej (art. 11 ustawy o karach pieniężnych).

25. Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o karach pieniężnych organ, który orzekł karę pieniężną, może uchylić swe wcześniejsze orzeczenie i rozpatrzyć sprawę ponownie w całości lub w części, jeżeli zmieniły się okoliczności sprawy, pojawiły się nowe istotne dane lub wcześniejsze orzeczenie było oparte na oczywiście błędnym zastosowaniu prawa.

## III – **Okoliczności sporu w postępowaniu głównym, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem**

26. Z postanowienia odsyłającego wynika, że w dniu 16 maja 1997 r. Christophe Alfons Adrien Bohez i Ingrid Wiertz zawarli w Belgii związek małżeński oraz że mają oni dwoje dzieci. Para rozwiodła się w 2005 r., a I. Wiertz przeprowadziła się do Finlandii.

27. W dniu 28 marca 2007 r. sąd pierwszej instancji w Gandawie (Belgia) wydał orzeczenie o pieczy, miejscu zamieszkania, prawie do osobistej styczności i świadczeniu alimentacyjnym dotyczące dzieci (zwane dalej „orzeczeniem z dnia 28 marca 2007 r."). Obwarował to orzeczenie karą pieniężną mającą zapewnić przestrzeganie przyznanego Ch.A.A. Bohezowi prawa do osobistej styczności z dziećmi. Zgodnie z powyższym Ch.A.A. Bohezowi należało wypłacić kwotę 1 000 EUR na dziecko za każdy dzień braku umożliwienia mu osobistej styczności z dziećmi. Maksymalną kwotę kary pieniężnej ustalono na 25 000 EUR.

28. Christophe Alfons Adrien Bohez wystąpił do fińskich sądów o nakazanie I. Wiertz wypłacenia mu kary pieniężnej przewidzianej w orzeczeniu z dnia 28 marca 2007 r. w kwocie 23 398,69 EUR za kontakty, które nie doszły do skutku, lub o stwierdzenie wykonalności tego orzeczenia w Finlandii. Na poparcie swego żądania podniósł on przed Itä-Uudenmaan käräjäoikeus (sądem pierwszej instancji Itä Uusimaa), że szereg kontaktów nie doszło do skutku, przez co osiągnięta została maksymalna kwota kary pieniężnej ustalona w tym orzeczeniu. Powołując się na okoliczność, że w prawie belgijskim organy wykonujące orzeczenia ściągają bezpośrednio kary pieniężne, bez potrzeby przeprowadzania kolejnego postępowania sądowego, uważał, że jego żądanie należy uznać za wniosek o zapłatę wymagalnej wierzytelności pieniężnej i że w związku z tym wchodzi ono w zakres stosowania rozporządzenia nr 44/2001.

29. Z kolei I. Wiertz sprzeciwiła się temu, twierdząc, że obowiązek zapłaty nie został ostatecznie potwierdzony przez belgijski sąd i że w związku z tym orzeczenie nie jest wykonalne. Nie zostało stwierdzone przez żaden organ, aby doszło do naruszeń powodujących obowiązek zapłaty kary pieniężnej. Ingrid Wiertz podniosła również, że nie stwarzała żadnych przeszkód dla przewidzianych w orzeczeniu z dnia 28 marca 2007 r. kontaktów.

30. W orzeczeniu z dnia 8 marca 2012 r. Itä-Uudenmaan käräjäoikeus stwierdził, że wniosek dotyczy nie wykonania orzeczenia dotyczącego prawa do osobistej styczności z dzieckiem, a jedynie wyegzekwowania kary pieniężnej przewidzianej w celu zapewnienia zastosowania się do orzeczenia z dnia 28 marca 2007 r. Wywiódł on z tego, że skoro wniosek dotyczy wykonania orzeczenia ustalającego zobowiązanie pieniężne, wchodzi on w zakres stosowania rozporządzenia nr 44/2001. Itä-Uudenmaan käräjäoikeus zauważył jednak, że orzeczenie z dnia 28 marca 2007 r. przewiduje jedynie, wbrew wymogom art. 49 rozporządzenia nr 44/2001, okresową karę pieniężną, której ostateczna wysokość nie została określona, przez co uznał wniosek Ch.A.A. Boheza za niedopuszczalny.

31. Helsingin hovioikeus (sąd apelacyjny w Helsinkach) w drodze orzeczenia z dnia 16 sierpnia 2012 r. utrzymał w mocy odrzucenie wniosku Ch.A.A. Boheza ze względu na niedopuszczalność. W uzasadnieniu przeprowadził jednak odmienną analizę niż sąd pierwszej instancji. Uznając, że wniosek mieści się w ramach wykonywania orzeczenia dotyczącego prawa do osobistej styczności

z dzieckiem, orzekł, że zważywszy na art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001, wniosek objęty jest zakresem nie tego rozporządzenia, tylko rozporządzenia nr 2201/2003. Zatem zgodnie z art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 postępowanie wykonawcze przebiega w niniejszym przypadku według prawa fińskiego, czyli TpL.

32. Christophe Alfons Adrien Bohez odwołał się do Korkein oikeus, wnosząc o uchylenie orzeczenia Helsingin hovioikeus i podtrzymując żądania przedstawione w pierwszej instancji.

33. W tych okolicznościach Korkein oikeus, postanowieniem z dnia 31 grudnia 2013 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 6 stycznia 2014 r., postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 1 ust. 2 rozporządzenia [nr 44/2001] należy interpretować w ten sposób, że sprawy dotyczące wykonania kary pieniężnej ustanowionej celem zapewnienia spełnienia zobowiązania głównego w ramach sporu w przedmiocie prawa do pieczy nad dzieckiem i prawa do osobistej styczności z dzieckiem nie są objęte zakresem stosowania tego rozporządzenia?

2) Jeżeli wskazane powyżej sprawy są objęte zakresem stosowania rozporządzenia [nr 44/2001], to czy art. 49 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że kara pieniężna ustanowiona za każdy dzień, jako taka bezpośrednio wykonalna w przewidzianej wysokości w państwie członkowskim pochodzenia, lecz której ostateczna wysokość może się zmienić na wniosek lub pod wpływem argumentacji dłużnika, jest wykonalna w [innym] państwie członkowskim dopiero wówczas, gdy jej wysokość zostanie osobno i ostatecznie określona w państwie członkowskim pochodzenia?

3) Jeżeli wskazane powyżej sprawy nie są objęte zakresem stosowania rozporządzenia [nr 44/2001], to czy art. 47 ust. 1 rozporządzenia [nr 2201/2003] należy interpretować w ten sposób, że środki zapewniające zastosowanie się do orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem i prawa do osobistej styczności z dzieckiem należą do postępowania w sprawie wykonania orzeczenia w rozumieniu tego przepisu, czyli do postępowania w sprawie wykonania orzeczeń podlegającego prawu państwa członkowskiego wykonania, czy też mogą one stanowić część orzeczenia w sprawie pieczy nad dzieckiem i prawa do osobistej styczności z dzieckiem, które na podstawie rozporządzenia [nr 2201/2003] podlega bezpośrednio wykonaniu w owym innym państwie członkowskim?

4) Jeżeli wniesiono o wykonanie kary pieniężnej w innym państwie członkowskim, to czy należy wymagać, by wysokość tej kary pieniężnej została osobno i ostatecznie określona w państwie członkowskim pochodzenia również wówczas, gdy przy wykonaniu nie ma zastosowania rozporządzenie [nr 2201/2003]?

5) Jeżeli kara pieniężna ustanowiona dla celów zapewnienia wykonania prawa do osobistej styczności z dzieckiem jest wykonalna w innym państwie członkowskim bez osobnego, ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej podlegającej wykonaniu w państwie członkowskim pochodzenia:

   a) czy wykonanie tej kary wymaga jednak dokonania kontroli, czy prawo do osobistej styczności z dzieckiem zostało naruszone z powodu przeszkód, których uwzględnienie było konieczne w kontekście praw dziecka oraz

   b) który sąd jest wówczas właściwy do dokonania kontroli owych okoliczności, a dokładniej

(i) czy jurysdykcja sądu państwa członkowskiego wykonania jest zawsze ograniczona do dokonania kontroli, czy podniesione uniemożliwienie wykonania prawa do osobistej styczności z dzieckiem wynika z przyczyn wskazanych w sposób wyraźny w orzeczeniu zapadłym w sprawie głównej, czy też

(ii) z praw dziecka chronionych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej wynika, że sąd państwa wykonania ma szersze uprawnienie lub obowiązek w zakresie kontroli, czy wykonanie prawa do osobistej styczności z dzieckiem zostało uniemożliwione z przyczyn, których uwzględnienie było konieczne dla ochrony praw dziecka?".

34. Uwagi na piśmie zostały przedstawione przez strony postępowania głównego, rządy fiński, hiszpański i litewski, a także Komisję Europejską.

35. Christophe Alfons Adrien Bohez, rząd fiński oraz Komisja przedstawili również swoje uwagi ustnie podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 8 stycznia 2015 r.

## IV – **Analiza**

36. We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonym przez Korkein oikeus poruszono w istocie dwa problemy związane z wykonywaniem w jednym państwie członkowskim orzeczenia sądowego wydanego w innym państwie członkowskim, gdy orzeczenie to przewiduje, w celu zapewnienia przestrzegania prawa do osobistej styczności z dzieckiem określonego przez sąd, który wydał orzeczenie, karę pieniężną, której kwota oznaczona jest w sposób kumulatywny [4]. Pierwszy problem dotyczy tego, które rozporządzenie znajduje zastosowanie do takiej kary pieniężnej, a drugi warunków wykonania tej kary.

37. W tej sytuacji sądzę, że na wstępie wymagane jest zbadanie zawsze delikatnej kwestii kalifikacji kary pieniężnej w prawie fińskim i belgijskim, aby ustalić w niniejszym przypadku, jaki reżim prawny ma zastosowanie do środka tego rodzaju w ramach systemu uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w Unii.

### A – *Uwagi wstępne dotyczące charakteru prawnego kary pieniężnej*

38. Pragnę przede wszystkim przypomnieć, że sąd odsyłający jest wyłącznie właściwy do stwierdzenia i oceny stanu faktycznego w zawisłym przed nim sporze oraz do interpretowania i stosowania prawa krajowego [5].

4 — W niniejszym przypadku kwota obliczana jest za każde naruszenie i na każde dziecko oraz określono górną granicę jej wysokości. Zobacz pkt 27 niniejszej opinii.

5 — Wyrok Econord, C-182/11 i C-183/11, EU:C:2012:758, pkt 21.

39. W tych okolicznościach należy w pierwszej kolejności zauważyć, że kara pieniężna jest instytucją znaną w szeregu państw członkowskich [6], włączając w to karę pieniężną gwarantującą prawo do osobistej styczności z dzieckiem [7]. Porównanie przepisów prawa krajowego regulujących karę pieniężną ukazuje liczne punkty zbieżne, ale także znaczne rozbieżności [8]. Tak jest między innymi w przypadku prawa fińskiego i belgijskiego rozpatrywanych w sporze w postępowaniu głównym [9].

40. W drugiej kolejności, co się tyczy punktów zbieżnych między tymi dwoma krajowymi systemami prawnymi, z postanowienia odsyłającego wynika, że kara pieniężna ma charakter akcesoryjny w stosunku do zobowiązania głównego, że musi na nią zezwolić sąd [10] i że polega ona na wywarciu presji finansowej na dłużnika, by wykonał wydane na jego niekorzyść orzeczenie sądowe. W prawie fińskim i belgijskim [11] kara pieniężna ma bowiem charakter środka przymusu i należna jest przez sam fakt niewykonywania orzeczenia sądowego. Ten jej charakter środka przymusu sprawia, że jest ona zbliżona do środka egzekucyjnego [12].

41. W trzeciej kolejności, co się tyczy różnic, z postanowienia odsyłającego wynika, że rozbieżności między prawem fińskim i belgijskim dotyczą głównie, po pierwsze, postępowania prowadzącego do orzeczenia i wykonania kary pieniężnej, a po drugie, wskazania, kto jest wierzycielem sum należnych z tytułu tej kary [13].

6 — Zobacz art. 1050 i 1050[1] polskiego kodeksu postępowania cywilnego, art. 709 i 711 hiszpańskiego kodeksu postępowania cywilnego, art. L 131-1–131-4 francuskiego kodeksu cywilnego postępowania egzekucyjnego oraz § 888 niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego. Zobacz w szczególności P. Grzegorczyk, Egzekucja świadczeń polegających na wykonaniu lub zaniechaniu czynności w państwach europejskich, w: *Proces Cywilny. Nauka, kodyfikacja, praktyka*, P. Grzegorczyk, K. Knoppek, M. Walasik (red.), Warszawa, 2012, s. 1021–1055; O. Ramien, *Rechtsverwirklichung durch Zwangsgeld*, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen, 1992.

7 — Zobacz art. 598[15] i 598[16] polskiego kodeksu postępowania cywilnego.

8 — Z wyjątkiem prawa belgijskiego, luksemburskiego i niderlandzkiego, które są w tej kwestii identyczne. Zobacz G. Payan, *Droit européen de l'exécution en matière civile et commerciale*, Éditions Bruylant, Bruxelles, 2012, s. 172–184. Przepisy dotyczące kary pieniężnej wynikają bowiem z loi du 31 janvier 1980 portant approbation de la Convention Benelux portant loi uniforme relative à l'astreinte, et de l'Annexe (loi uniforme relative à l'astreinte) [ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. w sprawie zatwierdzenia Konwencji Beneluksu, w sprawie jednolitej ustawy o karach pieniężnych oraz załącznika (jednolita ustawa o karach pieniężnych)], podpisanych w Hadze w dniu 26 listopada 1973 r. (*Moniteur belge* z dnia 20 lutego 1980 r., s. 2181).

9 — Punkty zbieżne i rozbieżności między krajowymi systemami prawnymi mającymi zastosowanie do kary pieniężnej zostały już uwypuklone w szeregu sprawozdań objaśniających przedstawionych na temat konwencji brukselskiej z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32, zwanej dalej „konwencją brukselską") i rozporządzenia nr 44/2001. Zobacz w tym względzie opracowane przez P. Schlossera sprawozdanie na temat konwencji o przystąpieniu Królestwa Danii, Irlandii i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej do konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, a także do protokołu w sprawie jej wykładni przez Trybunał Sprawiedliwości, podpisanego w Luksemburgu w dniu 9 października 1978 r. (Dz.U. 1979, C 59, s. 132), a także sprawozdanie na temat stosowania rozporządzenia nr 44/2001 w państwach członkowskich (sprawozdanie z Heidelberga), sporządzone przez B. Hessa, T. Pfeiffera i P. Schlossera, Monachium, 2007. W tym względzie zob. także sprawozdanie objaśniające na temat konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Lugano w dniu 30 października 2007 r. (Dz.U. 2009, C 319, s. 46).

10 — Zobacz art. 1385 bis kodeksu postępowania cywilnego i art. 16 ust. 2 TpL.

11 — W prawie belgijskim kara pieniężna oznacza „nakazanie zapłaty sumy pieniężnej, orzeczone tytułem akcesoryjnym przez sąd, w celu wywarcia nacisku na dłużnika, by ten spełnił świadczenie, do którego został zobowiązany". Zobacz P. Van Ommeslaghe, Les obligations – Examen de jurisprudence (1974–1982) – Les obligations, *Revue critique de jurisprudence belge*, 1986, nr 94, s. 198; J. van Compernolle, *L'astreinte*, Ed. Larcier, 2007, s. 33. Zgodnie z belgijskim piśmiennictwem kara pieniężna jest więc „środkiem przymusu zastrzeżonym dla sądu w celu zapewnienia zastosowania się przez adresata do tego, co zostało wobec niego zarządzone". Zobacz I. Moreau-Margrève, L'astreinte, *Annuaire de droit de Liège*, 1982, s. 14.

12 — Francuskie piśmiennictwo zalicza karę pieniężną do środków egzekucyjnych „pośrednich" lub „polubownych". Różni się ona bowiem od środków egzekucji przymusowej tym, że te ostatnie umożliwiają wierzycielowi uzyskanie należnego mu świadczenia w braku jakiejkolwiek współpracy ze strony dłużnika, natomiast presja finansowa wywierana przez karę pieniężną na dłużniku ma na celu nakłonienie go do dobrowolnego spełnienia świadczenia. W tym względzie brak zapłaty sumy należnej z tytułu kary pieniężnej może doprowadzić do zastosowania przez wierzycieli środków egzekucji przymusowej w celu uzyskania zapłaty. Zobacz podobnie G. Payan, op.cit., s. 172. Niektórzy autorzy kwalifikują więc karę pieniężną jako normę, która nie podlega zasadzie terytorialności środka przymusu, charakteryzującej szczególny reżim przymusowej egzekucji. Zobacz G. Cuniberti, Quelques observations sur le régime de l'astreinte en droit international privé, *Gazette du Palais*, 2009, nr 332, s. 2 i nast.

13 — Ma także miejsce rozbieżność systemów prawa krajowego jeśli chodzi o zakres stosowania kary pieniężnej. W niektórych ustawodawstwach, w szczególności w prawie belgijskim, luksemburskim i niderlandzkim, jeżeli zobowiązanie główne stanowi obowiązek zapłaty sumy pieniężnej, nie można orzec kary pieniężnej. W tym względzie w odniesieniu do prawa belgijskiego zob. art. 1385 bis kodeksu postępowania cywilnego. Natomiast w prawie francuskim można zasadniczo orzec karę pieniężną, gdy zobowiązanie wynikające z tytułu wykonawczego jest nie tylko obowiązkiem wykonania danej czynności lub powstrzymania się od niej, lecz także obowiązkiem zapłaty sumy pieniężnej. Zobacz G. Payan, op.cit., s. 177.

42. W pierwszej kolejności – różnice w zakresie postępowania prowadzącego do orzeczenia i wykonania kary pieniężnej dotyczą w zasadniczej mierze wymogu i zasad ostatecznego określenia wysokości kary. Z postanowienia odsyłającego wynika bowiem, że w belgijskim prawie mechanizm kary pieniężnej, mający zastosowanie również w sprawach z zakresu prawa do osobistej styczności z dzieckiem, wklucza jakiekolwiek postępowanie w przedmiocie ostatecznego określenia jej wysokości [14]. Innymi słowy, wierzyciel nie musi uzyskać ostatecznego określenia przez sąd wysokości kary pieniężnej przed jej wykonaniem [15]. Zgodnie z art. 1385 quater kodeksu postępowania cywilnego kara pieniężna jest bowiem ostateczna i staje się wymagalna na podstawie ustanawiającego ją orzeczenia sądowego. Na mocy tego orzeczenia, gdy po jego doręczeniu spełnione zostaną określone w nim przesłanki, kara pieniężna należna jest w całości i można dochodzić jej zapłaty bez konieczności uzyskania kolejnego orzeczenia sądowego [16], także w przypadkach gdy jej wielkość ustala się według stawek naliczanych okresowo, na przykład za każdy dzień czy też za każde kolejne naruszenie [17]. Artykuł 1385 quinquies kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że kontrola kary pieniężnej podlega zasadzie, iż karę tę może uchylić, zmienić lub zmniejszyć wyłącznie sąd rozpoznający spór co do istoty, który ją orzekł, a kwota oznaczona w orzeczeniu nakładającym karę pieniężną nie może zostać zmniejszona z mocą wsteczną [18].

43. Natomiast w fińskim prawie, jak wskazują sąd odsyłający i rząd fiński, kara pieniężna, o której mowa w art. 16 TpL, ma na celu nakłonienie do organizowania kontaktów dziecka i wnioskodawcy zgodnie z postanowieniem o prawie do osobistej styczności z dzieckiem. Orzeczenie nakazujące zapłatę kary pieniężnej zapada po wydaniu postanowienia głównego i wymaga od wnioskodawcy wszczęcia nowego postępowania [19]. Jedynie w przypadku sprzeciwu ze strony dłużnika zobowiązanego do zapłaty kary pieniężnej sąd wykonawczy bada bowiem, czy miało miejsce naruszenie przez niego w całości lub w części zobowiązania głównego [20] oraz czy stało się to z uzasadnionych przyczyn. Zgodnie z art. 19 ust. 2 TpL zapłata kary pieniężnej nie może zostać zarządzona, jeżeli dłużnik wykaże, że istniała uzasadniona przeszkoda dla wykonania zobowiązania lub jeżeli zobowiązanie zostało w międzyczasie wykonane [21]. W odróżnieniu od prawa belgijskiego prawo fińskie dopuszcza ponowne rozpatrzenie przez sąd wysokości kary pieniężnej i jej obniżenie, jeżeli zobowiązanie główne zostało wykonane w istotnej części, zdolność płatnicza zobowiązanego uległa znacznemu obniżeniu lub istnieje inny uzasadniony powód dla obniżenia kary pieniężnej [22].

14 — W prawie wewnętrznym to wyłączenie dotyczy zarówno sądu rozpoznającego sprawę co do istoty, jak i sądu egzekucyjnego. Zobacz J. van Compernolle, op.cit., s. 38, 77.

15 — Pozwana strona może jednak sprzeciwić się zastosowaniu kary pieniężnej przed sądem egzekucyjnym na podstawie art. 1498 kodeksu postępowania cywilnego. Ibidem, s. 78.

16 — Zobacz wyrok belgijskiego Cour de cassation z dnia 25 września 2000 r. Zobacz także J. van Compernolle, op.cit., s. 38.

17 — Na wierzycielu kary pieniężnej spoczywa ciężar dowodu spełnienia przesłanek jej wymagalności. Dowód ten w razie sprzeciwu należy najczęściej przedstawić sądowi egzekucyjnemu. Dokonuje on kontroli a posteriori zaistnienia naruszenia w odniesieniu do zobowiązania głównego, a także prawidłowości środka wykonawczego w drodze badania przesłanek wymagalności kary pieniężnej. Zobacz J. van Compernolle, op.cit., s. 38, 78.

18 — Zobacz art. $598^{16}$ ust. 1 zdanie drugie polskiego kodeksu postępowania cywilnego: „[s]ąd może w wyjątkowych wypadkach zmienić wysokość sumy pieniężnej, o której mowa w art. $598^{15}$, ze względu na zmianę okoliczności”.

19 — Z postanowienia odsyłającego wynika, że wnioskodawca powinien dostarczyć dowód na utrudnienia stwarzane wobec prawa do osobistej styczności z dzieckiem przez stronę przeciwną.

20 — Zobacz art. 19 ust. 1 TpL.

21 — Z postanowienia odsyłającego wynika, że uzasadnioną przeszkodę w rozumieniu tego przepisu stanowią w szczególności: choroba dziecka uniemożliwiająca wykonanie prawa do osobistej styczności z dzieckiem, nieodebranie dziecka przez rodzica mającego prawo do osobistej styczności w uzgodniony wcześniej sposób lub sprzeciw wobec kontaktów ze strony dziecka, które osiągnęło wystarczający stopień dojrzałości. Sąd ma obowiązek uwzględnić z urzędu okoliczności istotne ze względu na dobro dziecka.

22 — Zobacz art. 11 ustawy o karach pieniężnych.

44. W drugiej kolejności, co się tyczy ustalenia, kto jest wierzycielem sum należnych z tytułu kary pieniężnej, z postanowienia odsyłającego wynika, że w belgijskim prawie kwota ta na podstawie art. 1385 quater kodeksu postępowania cywilnego należy się wierzycielowi [23], zaś w fińskim prawie podlega zapłacie na rzecz państwa [24].

45. Przejdźmy teraz do analizy dwóch problemów poruszonych we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wskazanych w pkt 36 niniejszej opinii: które rozporządzenie znajduje zastosowanie w sporze w postępowaniu głównym oraz jakie są warunki wykonywania kary pieniężnej.

B – *W przedmiocie stosowania rozporządzenia nr 44/2001*

46. Rozpatrując pierwsze pytanie prejudycjalne, mające na celu ustalenie, czy orzeczenie sądowe wydane w Belgii i obwarowane karą pieniężną taką jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, w celu zapewnienia wykonania prawa do osobistej styczności z dzieckiem, podlega wykonaniu w Finlandii na podstawie rozporządzenia nr 44/2001, należy wskazać, że I. Wiertz, wszystkie rządy państw członkowskich występujących w charakterze interwenientów, a także Komisja opowiadają się za tym, iż rozporządzenie to nie ma zastosowania.

47. Z postanowienia odsyłającego wynika, że wyrażane przez Korkein oikeus wątpliwości co do tego, które rozporządzenie znajduje zastosowanie, wynikają z faktu, że zobowiązanie, którego wykonania dochodzi wierzyciel, czyli zapłata kary pieniężnej, jest wierzytelnością pieniężną związaną z prawem do osobistej styczności z dzieckiem. Choć sąd odsyłający uważa, że tego rodzaju kara pieniężna nie podlega zasadniczo zakresowi stosowania rozporządzenia nr 44/2001, ma on jednak wątpliwości co do jej wykonywania w ramach rozporządzenia nr 2201/2003.

48. Sądzę, że aby udzielić odpowiedzi na pierwsze pytanie prejudycjalne, należy sprawdzić, czy w ramach wykładni art. 1 rozporządzenia nr 44/2001 kara pieniężna, taka jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, spełnia określone w orzecznictwie Trybunału kryteria.

49. W tym względzie należy przede wszystkim przypomnieć, że w zakresie, w jakim konwencja brukselska została zastąpiona przez rozporządzenie nr 44/2001 [25] w stosunkach między państwami członkowskimi [26], stosowana przez Trybunał wykładnia konwencji brukselskiej nadal obowiązuje w odniesieniu do odpowiednich przepisów tego rozporządzenia [27]. Ponadto z motywu 19 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że należy zapewnić ciągłość wykładni pomiędzy konwencją brukselską a wymienionym rozporządzeniem.

50. W wyroku Realchemie Nederland [28] Trybunał wskazał, że zakres stosowania rozporządzenia nr 44/2001 jest, podobnie jak w przypadku konwencji brukselskiej, ograniczony do pojęcia spraw cywilnych i handlowych w rozumieniu art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia [29]. Tym samym zgodnie z przepisem art. 1 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia stosunki majątkowe wynikające z małżeństwa nie

23 — Zobacz także G. Payan, op.cit., s. 181.

24 — Tak jest też w prawie niemieckim: dochód z kar pieniężnych przypada skarbowi państwa. Zobacz wyrok Bundesgerichtshof (sądu federalnego, Niemcy) z dnia 2 marca 1983 r. – IVb ARZ 49/82. Zobacz także R. Hüßtege, *Zivilprozessordnung*, H. Thomas, H. Putzo (wyd.), Aufl. 29, München 2008, § 888, pkt 15; K. Stöber, w: R. Zöller (wyd.), *Zivilprozessordnung*, Aufl. 28, Köln 2010, § 888, pkt 13.

25 — Zobacz art. 68 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001.

26 — W odniesieniu do Królestwa Danii zob. umowa pomiędzy Wspólnotą Europejską a Królestwem Danii w sprawie właściwości sądów oraz uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisana w Brukseli w dniu 19 października 2005 r. (Dz.U. L 299, s. 62).

27 — Wyroki: Draka NK Cables i in., C-167/08, EU:C:2009:263, pkt 20; SCT Industri, C-111/08, EU:C:2009:419, pkt 22; German Graphics Graphische Maschinen, C-292/08, EU:C:2009:544, pkt 27; Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, pkt 38; Sapir i in., C-645/11, EU:C:2013:228, pkt 31; Sunico i in., C-49/12, EU:C:2013:545, pkt 32.

28 — C-406/09, EU:C:2011:668, pkt 39.

29 — Ibidem, pkt 39.

są objęte jego zakresem. W tym względzie rządy fiński, hiszpański i litewski oraz Komisja podnoszą, że to właśnie w celu zapełnienia w części tej luki przyjęto rozporządzenie nr 2201/2003, mające zastosowanie do orzeczeń w przedmiocie odpowiedzialności rodzicielskiej [30], która zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia obejmuje prawo do osobistej styczności z dzieckiem [31].

51. Odpowiadając na pytanie, czy dany spór wchodzi w zakres stosowania rozporządzenia nr 44/2001, Trybunał uznał, że ten zakres należy ustalać zasadniczo za pomocą elementów cechujących stosunek prawny między stronami sporu lub przedmiot tego sporu [32]. Odnosząc się konkretnie do środków tymczasowych, Trybunał uznał, że objęcie tych środków zakresem stosowania rozporządzenia nr 44/2001 nie zależy od ich własnego charakteru, lecz od charakteru praw, które zabezpieczają [33].

52. W rozpatrywanym przypadku, zgodnie z art. 1385 bis kodeksu postępowania cywilnego, kara pieniężna będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym ma, jak już wskazano w pkt 40 niniejszej opinii, charakter akcesoryjny w stosunku do zobowiązania głównego. W niniejszej sprawie zobowiązanie główne ciążące na I. Wiertz wymaga umożliwienia Ch.A.A. Bohezowi wykonywania przyznanego mu prawa do osobistej styczności z dziećmi.

53. W odniesieniu do wykonania orzeczenia sądu zasądzającego zapłatę grzywny celem spowodowania wykonania orzeczenia sądowego wydanego w sprawach cywilnych i handlowych Trybunał wyjaśnił, że charakter tego prawa do wykonania zależy od charakteru prawa podmiotowego, ze względu na którego naruszenie została zarządzona egzekucja [34], a więc w tym przypadku – prawa Ch.A.A. Boheza do osobistej styczności z dziećmi.

54. Wynika z tego moim zdaniem, że dochodzenie zapłaty kary pieniężnej takiej jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym nie wchodzi w zakres stosowania rozporządzenia nr 44/2001. Po pierwsze bowiem, ta kara pieniężna ma charakter akcesoryjny i jest ściśle związana z prawem do osobistej styczności z dzieckiem, którego wykonanie zabezpiecza, a po drugie, kwestie prawa do osobistej styczności z dzieckiem wyłączone są z zakresu rozporządzenia nr 44/2001.

55. Proponuję więc Trybunałowi, by na pierwsze pytanie prejudycjalne udzielił odpowiedzi, iż orzeczenie sądowe wydane w państwie członkowskim i obwarowane karą pieniężną w celu zapewnienia wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem nie podlega wykonaniu w innym państwie członkowskim na podstawie rozporządzenia nr 44/2001.

56. W świetle proponowanej przeze mnie odpowiedzi na pierwsze pytanie prejudycjalne udzielanie odpowiedzi na pytanie drugie nie jest konieczne.

30 — Artykuł 1 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 2201/2003.

31 — W odniesieniu do względów uzasadniających wyłączenie kwestii związanych z osobami fizycznymi z konwencji brukselskiej w sprawozdaniu opracowanym przez P. Jenarda na temat konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1979, C 59, s. 10) mowa jest o tym, że „jakich by nie wybrano norm dotyczących właściwości – zakładając, że komitet mógłby osiągnąć ujednolicenie tych norm w tej dziedzinie – rozbieżność w tych kwestiach rozpatrywanych systemów prawnych, w szczególności norm kolizyjnych, była tak wielka, że trudno było zrezygnować na etapie postępowania exequatur z kontroli tych norm”.

32 — Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo.

33 — Ibidem, pkt 40.

34 — Zobacz analogicznie wyrok Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, pkt 42.

C – *W przedmiocie warunków wykonywania kary pieniężnej w ramach rozporządzenia nr 2201/2003*

57. W trzecim pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału z pytaniem, czy karę pieniężną, jako środek gwarantujący wykonanie orzeczenia sądowego o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, należy uznać za środek wykonawczy, mieszczący się z tego tytułu w ramach postępowania dotyczącego wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem, które zgodnie z art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 podlega prawu krajowemu, czy też kara pieniężna stanowi część składową orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem i z tego tytułu jest wykonalna bezpośrednio na podstawie rozporządzenia nr 2201/2003.

58. Aby udzielić odpowiedzi na to pytanie, przeprowadzę w pierwszej kolejności analizę charakteru prawnego kary pieniężnej w świetle systemu uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w Unii. W drugiej kolejności zbadam, czy kara pieniężna taka jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym stanowi część składową orzeczenia co do istoty w zakresie prawa do osobistej styczności z dzieckiem, czy też przeciwnie, może zostać wyodrębniona jako samodzielne zobowiązanie.

1. W przedmiocie charakteru prawnego kary pieniężnej w świetle systemu uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w Unii

59. W ogólnym ujęciu, jak już wspomniano w pkt 39 niniejszej opinii, kara pieniężna jest instrumentem stosowanym w szeregu państw członkowskich. Ma na celu zapewnienie wykonania zobowiązania, które w postępowaniu głównym polega na przestrzeganiu prawa do osobistej styczności z dzieckiem. Ma więc ona charakter akcesoryjny i wynika z założenia, że perspektywa zapłaty znacznej sumy powinna nakłonić dłużnika do dobrowolnego spełnienia świadczenia. Jak już wspomniano, ten aspekt kary pieniężnej sprawia, że jest ona w istocie zbliżona do środka egzekucyjnego.

60. Poszczególne etapy stosowania kary pieniężnej jasno ukazują, że ma ona złożony charakter i pozwalają lepiej ten charakter zrozumieć. Każdy z tych etapów, czyli orzeczenie nakazujące spełnienie świadczenia głównego i przewidujące karę pieniężną, ostateczne określenie faktycznej wysokości oraz egzekucja, dobrowolna lub przymusowa, tej kwoty, może podlegać odmiennym zasadom i procedurom [35]. Zaś złożony charakter kary pieniężnej uwypukla się jeszcze bardziej, gdy środek ten ma być zastosowany w kontekście transgranicznym [36].

61. Ten ostatni element, czyli aspekt transgraniczny, tłumaczy w szczególności, dlaczego tak trudno jest określić, jaki reżim prawny ma zastosowanie do kary pieniężnej w ramach systemu uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w Unii, jak ma to miejsce w postępowaniu głównym.

62. Ze wskazanych powyżej względów decydujące znaczenie ma charakter prawny kary pieniężnej takiej jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.

2. Kara pieniężna jako część składowa orzeczenia co do istoty w zakresie prawa do osobistej styczności z dzieckiem

63. Moją analizę chciałbym rozpocząć od pytania: czy należy uznać, że kara pieniężna będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym stanowi część składową orzeczenia co do istoty w zakresie prawa do osobistej styczności z dzieckiem, czy przeciwnie, może zostać wyodrębniona jako samodzielne zobowiązanie?

35 — Zobacz podobnie opinia rzecznika generalnego P. Cruza Villalóna w sprawie DHL Express France, C-235/09, EU:C:2010:595, pkt 47, 48.

36 — Ibidem, pkt 47, 48.

64. W przypadku sporu w postępowaniu głównym w moim mniemaniu tego rodzaju kara pieniężna stanowi część składową orzeczenia co do istoty w zakresie prawa do osobistej styczności z dzieckiem.

65. W tym względzie pragnę przede wszystkim wyjaśnić, że z postanowienia odsyłającego wynika, iż kara pieniężna nałożona przez belgijski sąd ma na celu zapewnienie wykonania orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem. Została ustanowiona przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia jednocześnie z orzeczeniem co do istoty, a więc ma charakter akcesoryjny. Chodzi tu o pierwszy etap stosowania kary pieniężnej, o którym mowa w pkt 60 niniejszej opinii, czyli o orzeczenie nakazujące spełnienie świadczenia głównego i przewidujące karę pieniężną.

66. Komisja słusznie podkreśliła na rozprawie, że zajmującej nas sytuacji, czyli wykonywania w innym państwie członkowskim orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem obwarowanego karą pieniężną, nie należy mylić z sytuacją, w której sąd państwa członkowskiego wyda orzeczenie o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, nie przewidując przy tym kary pieniężnej [37]. W takiej hipotetycznej sytuacji nałożenie a posteriori kary pieniężnej przez sąd państwa członkowskiego wykonania niewątpliwie podlegałby przepisom art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 i prawu państwa członkowskiego wykonania. W każdym razie art. 26 tego rozporządzenia zakazuje kontroli merytorycznej orzeczeń o prawie do osobistej styczności z dzieckiem.

67. W dalszej kolejności pragnę z całą mocą podkreślić, że jak wynika z postanowienia odsyłającego i uwag na piśmie Komisji, wykonywanie kary pieniężnej będącej przedmiotem sporu w postępowaniu głównym wymaga, by rodzic, z którym dziecko mieszka, naruszył ciążący na nim obowiązek współpracy przy wykonywaniu prawa do osobistej styczności z dzieckiem. W tym względzie podzielam argumentację rządów fińskiego, hiszpańskiego i litewskiego oraz Komisji, że kara pieniężna stanowi część składową orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem. Zatem można logicznie uznać, że co do zasady kara pieniężna ma taką samą wykonalność jak samo orzeczenie o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 2201/2003.

68. Gdyby natomiast przyjąć w niniejszym przypadku wykładnię rządu fińskiego, zgodnie z którą kara pieniężna mieści się w ramach postępowania w sprawie wykonania orzeczenia w rozumieniu art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003, nie mogłaby ona zostać uznana, ani wykonana na podstawie tego rozporządzenia, lecz podlegałaby prawu państwa członkowskiego wykonania [38], jak sam ten rząd zauważył. W takim przypadku istniałaby groźba, że kara pieniężna nałożona przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia, czyli w niniejszej sprawie przez sąd belgijski, w celu zapewnienia wykonania prawa do osobistej styczności z dzieckiem, zostanie pozbawiona skuteczności, gdy tymczasem chodzi o środek, którego cel polega na zagwarantowaniu wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem. Charakter środka przymusu, jaki posiada kara pieniężna, zostałby więc ograniczony wyłącznie do państwa członkowskiego pochodzenia.

69. Muszę więc stwierdzić, że kara pieniężna stanowiąca część składową orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, taka jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, jest z tego tytułu bezpośrednio wykonalna na podstawie rozporządzenia nr 2201/2003 i nie można jej uznać za środek wykonawczy mieszczący się w ramach postępowania w sprawie wykonania orzeczenia w rozumieniu art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003.

37 — Pragnę podkreślić, że zasadniczo gdy kara pieniężna zostaje orzeczona przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia w celu zapewnienia wykonania zobowiązania głównego, czyli prawa do osobistej styczności z dzieckiem, w orzeczeniu późniejszym w stosunku do orzeczenia o tym prawie kara pieniężna nadal ma charakter akcesoryjny. Zatem nie może ona podlegać przepisom art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003.

38 — Wydaje mi się, że zważywszy na to, iż fiński rząd uważa, że kara pieniężna stanowi część składową orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, argumentacja ta jest wewnętrznie sprzeczna.

D – *W przedmiocie ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej w ramach rozporządzenia nr 2201/2003: stosowanie w drodze analogii art. 49 rozporządzenia nr 44/2001*

70. W czwartym pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zastanawia się, czy przed wykonaniem kary pieniężnej w wezwanym państwie członkowskim powinno zostać wydane w jej przedmiocie nowe orzeczenie sądowe w państwie członkowskim pochodzenia w celu ostatecznego określenia jej wysokości przez sąd tego państwa członkowskiego.

71. Z uwag na piśmie rządów fińskiego i litewskiego wynika, że uważają one, iż taka interwencja sądu państwa członkowskiego pochodzenia jest niepotrzebna, skoro wykonanie kary pieniężnej i tak podlega w każdym wypadku krajowym przepisom państwa członkowskiego wykonania na podstawie art. 47 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003. Natomiast rząd hiszpański i Komisja podnoszą w swoich uwagach, że należy zaradzić brakowi w rozporządzeniu nr 2201/2003 normy takiej jak ta zawarta w art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 poprzez stosowanie w drodze analogii tego przepisu.

72. Zgadzam się z tym drugim stanowiskiem.

73. Wprawdzie wymóg ostatecznego określenia kary pieniężnej nie jest ustanowiony w rozporządzeniu nr 2201/2003, jednak w niniejszym przypadku warto rozważyć zastosowanie w drodze analogii art. 49 rozporządzenia nr 44/2001[39]. Prawodawca Unii przewiduje karę pieniężną jedynie w ramach art. 49 rozporządzenia nr 44/2001[40]. Interwencja prawodawcy Unii w tej dziedzinie skutkuje tym, że orzeczenia sądowe nakładające tego rodzaju środek wydane w jednym państwie członkowskim „są wykonalne w państwie członkowskim wykonania tylko wówczas, jeżeli […] wysokość [kary pieniężnej] została ostatecznie określona przez sądy państwa członkowskiego pochodzenia”[41]. Stosowanie tego przepisu zależy zatem od ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej[42]. Innymi słowy, art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 nie zezwala na ostateczne określenie wysokości kary pieniężnej w państwie członkowskim innym niż to, w którym została ona orzeczona[43]. Przez to orzeczenia sądowe nakazujące

39 — Zobacz U. Magnus, P. Mankowski, Introduction, w: *Brussels II bis Regulation*, U. Magnus, P. Mankowski (ed.), Sellier European Law Publishers, 2012, s. 32: „[it] ought to be stressed again that it would be foolish to dispose lightly of the treasure contained in the Brussels I regime and the experiences made in that realm. Prospective adventure trips might turn into entertainment journeys where Brussels I has already paved the ways”.

40 — Trudności związane z wykładnią art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 dotyczącego pojęcia [okresowej] kary pieniężnej w poszczególnych systemach prawa krajowego skłoniły niektórych autorów do uznania, że pojęciu temu należy nadać „autonomiczna wykładnię”, skupiającą się na funkcji tego instrumentu, czyli „nakazaniu lub zagrożeniu nakazaniem jednej ze stron zapłaty sumy pieniężnej w celu zapewnienia zastosowania się do orzeczenia sądowego wydanego w sprawach cywilnych i handlowych”. Zobacz E. Guinchard, Procédures civiles d’exécution en droit international privé, w: S. Guinchard i T. Moussa (dir.), *Droit et pratique des voies d’exécution*, Dalloz, 7e éd., 2012, s. 2172 et 2192.

41 — Warunek ten zapisano w art. 43 konwencji brukselskiej. Zobacz sprawozdanie opracowane przez P. Jenarda (op.cit., s. 54). Takie rozwiązanie przyjęto też w konwencji z Lugano z dnia 16 września 1988 r. i przeniesiono do art. 49 [nowej] konwencji z Lugano z dnia 30 października 2007 r. o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2007, L 339, s. 1).

42 — Rozwiązanie to było krytykowane, w szczególności w sprawozdaniu opracowanym przez B. Hessa, T. Pfeiffera i P. Schlossera, op.cit., s. 271–275, wskazywano na trudności interpretacyjne art. 49 rozporządzenia nr 44/2001. Zobacz także B. Hess, T. Pfeiffer, P. Schlosser, *The Brussels I. Regulation (EC) No 44/2001*, Beck München, 2008, s. 156–159. Zgodnie z tym kierunkiem rozumowania art. 67 projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Przekształcenie) [COM(2010) 748 wersja ostateczna z dnia 14 grudnia 2010 r., s. 271–275] brzmiał następująco: „[o]rzeczenia zagraniczne wydane w państwie członkowskim nakazujące płatność kary pieniężnej są wykonalne w państwie członkowskim wykonania zgodnie z sekcją 1 lub 2, w zależności od przypadku. Właściwy sąd lub inny właściwy organ państwa członkowskiego określa tylko wówczas jej wysokość, jeżeli nie została ona ostatecznie określona przez sądy państwa członkowskiego pochodzenia”. Jak podniosła Komisja w uwagach na piśmie, w wyniku negocjacji ustalono jednak, że warunek dotyczący ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej jest jedynym konkretnym środkiem umożliwiającym zapewnienie wykonania kar pieniężnych za granicą, i przepis pozostał w niezmienionej postaci przy przekształceniu rozporządzenia nr 44/2001. Zobacz także mój komentarz w następnym przypisie.

43 — Zobacz art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz.U. 2012, L 351, s. 1). Choć brzmienie tego artykułu różni się od brzmienia art. 49 rozporządzenia nr 44/2001, wymóg ostatecznego określenia przez sąd wysokości kary pieniężnej zawarty jest w obu artykułach. Zobacz także art. 66 rozporządzenia nr 1215/2012: „1. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie do postępowań sądowych wszczętych, do formalnie sporządzonych lub zarejestrowanych dokumentów urzędowych oraz do ugód sądowych zatwierdzonych lub zawartych w dniu 10 stycznia 2015 r. lub po tej dacie. 2. Niezależnie od art. 80, rozporządzenie (WE) nr 44/2001 nadal ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w postępowaniach sądowych wszczętych, dokumentów urzędowych formalnie sporządzonych lub zarejestrowanych oraz do ugód sądowych zatwierdzonych lub zawartych przed dniem 10 stycznia 2015 r. objętych zakresem zastosowania tego rozporządzenia”.

zapłatę kary pieniężnej, której wysokość nie została „ostatecznie określona" w państwie członkowskim pochodzenia, są wyłączone z zakresu stosowania zasady swobodnego przepływu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, będącego jednym z podstawowych celów zamierzonych przez rozporządzenie nr 44/2001, jak stanowi jego motyw 6.

74. W mojej opinii w niniejszym przypadku zastosowanie tego przepisu w drodze analogii jest właściwe. Zastosowanie to skłania mnie do przedstawienia następujących uwag.

75. W pierwszej kolejności, jak już wskazałem powyżej, wymóg ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej nie jest przewidziany we wszystkich państwach członkowskich [44]. Etap uprzedniego ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej może więc podlegać rozmaitym zasadom i procedurom w różnych krajowych porządkach prawnych, jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, w której belgijskie prawo nie przewiduje takiej procedury ostatecznego określenia wysokości kary. Taka rozbieżność w systemach prawa krajowego była powodem przyjęcia normy zawartej w art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 [45]. Konkretnie ze sprawozdania sporządzonego przez P. Schlossera [46] wynika, że zasadę tę umieszczono „aby zaradzić trudnościom, które mogłyby pojawić się w stosunkach między państwami w dziedzinie wykonywania orzeczeń dotyczących wykonywania czynności indywidulanych, gdy przewidzianą sankcję stanowi kara pieniężna".

76. W tej mierze zdaniem Komisji, choć rozporządzenie nr 2201/2003 nie zawiera przepisu równoważnego z art. 49 rozporządzenia nr 44/2001, kwestia ta nie była poruszana w trakcie negocjacji ani przy redagowaniu rozporządzenia nr 2201/2003. Jak Komisja podniosła na rozprawie, nie można jednak z tego wnioskować, że prawodawca miał zamiar wyłączyć wykonywanie kary pieniężnej z zakresu stosowania tego rozporządzenia.

77. W drugiej kolejności zwracam uwagę, że zastosowanie w drodze analogii art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 pozwoliłoby uniknąć jakiejkolwiek kontroli merytorycznej orzeczenia wydanego przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia, która mogłaby być skutkiem podjęcia działania przez sąd państwa członkowskiego wykonania [47], czego zabrania art. 26 rozporządzenia nr 2201/2003 [48]. Podejmując działanie w celu ukształtowania kary pieniężnej tak, by uwzględniała elementy proceduralne wymagane w prawie krajowym tego ostatniego sądu, nie tylko napotkałby on trudności związane ze stosowaniem norm proceduralnych z innego porządku prawnego, lecz przede wszystkim, co najbardziej istotne, działałby wbrew reżimowi prawnemu wykonywania orzeczeń ustanowionemu w rozporządzeniu nr 2201/2003 i zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych, na której się ono opiera [49]. Sądzę, że w tym względzie należy również wskazać, iż z motywów 2 i 21 rozporządzenia nr 2201/2003 wynika, że system uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych stanowi podstawę dla stworzenia rzeczywistej przestrzeni sprawiedliwości i opiera się na zasadzie wzajemnego zaufania.

78. Ponadto dodam, że zważywszy na szczególny charakter prawa do osobistej styczności z dzieckiem w zakresie jego wykonywania w praktyce [50], jedyną kompetencją, jaka przysługuje sądowi państwa członkowskiego wykonania względem orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, jest uprawnienie przyznane na mocy art. 48 rozporządzenia nr 2201/2003, dotyczące praktycznych zasad

44 — Zobacz pkt 42 niniejszej opinii.

45 — Zobacz H. Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement n° 44/2001. Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 4ème éd., L.G.D.J., 2010, s. 487.

46 — Op.cit., s. 132.

47 — Zobacz P. McEleavy, Article 48, w: *Brussels II bis Regulation*, U. Magnus, P. Mankowski (ed.), op.cit., s. 398–402, s. 399: „It was clearl[y] […] that courts in the State of enforcement were afforded a limited power through Artykuł 48 to review the foreign order to assess the modalities of its operation".

48 — W tym względzie zob. także art. 45 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001.

49 — Zobacz analogicznie wyrok Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, pkt 69, 70.

50 — Prawo do osobistej styczności z dzieckiem często zależy od czynników zewnętrznych, takich jak stan zdrowia dziecka lub odległość dzieląca rodzica od dziecka, które są jeszcze bardziej istotne w sytuacjach transgranicznych.

wykonywania tego prawa [51]. Przepis ten pozostawia bowiem pewien zakres swobody sądowi państwa członkowskiego wykonania, pozwalając mu podejmować działania w celu zagwarantowania skutecznego wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem. Jednakże sąd państwa członkowskiego wykonania nie może kontrolować merytorycznie orzeczenia, lecz musi poprzestać na zbadaniu, czy zawiera ono warunki określające sposób wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem w praktyce i czy jego postanowienia są wystarczające [52]. W tym względzie Komisja podkreśla w uwagach na piśmie, że sądy powinny korzystać z przyznanych im w art. 48 rozporządzenia nr 2201/2003 uprawnień, tak by sprawić, że realizacja prawa do osobistej styczności z dzieckiem będzie zawsze możliwa i że w razie potrzeby podlegać będzie ono egzekucji. Podzielam to stanowisko.

79. W trzeciej kolejności – stosowanie w drodze analogii art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 konieczne jest moim zdaniem jako wyjątek od ogólnej zasady z art. 41 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003. Ten ostatni przepis stanowi, że orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim „jest uznawane i wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby stwierdzenia wykonalności oraz bez możliwości sprzeciwienia się uznaniu, jeżeli orzeczenie uzyskało zaświadczenie w państwie członkowskim pochodzenia zgodnie z ust. 2". Tym samym ewentualna modyfikacja prawa do osobistej styczności z dzieckiem, po pierwsze, dla dobra dziecka, a po drugie, w celu dostosowania się do ewentualnych zmian sytuacji, należy do wyłącznej właściwości sądu państwa członkowskiego pochodzenia. Sąd państwa członkowskiego wykonania powinien móc oprzeć swe orzeczenie na karze pieniężnej, której ostateczna kwota została określona.

80. W postępowaniu głównym Ch.A.A. Bohez powinien zatem otrzymać od belgijskiego sądu potwierdzenie ostatecznej kwoty kary pieniężnej, nawet jeżeli według belgijskiego prawa nie jest wymagane żadne odrębne orzeczenie. W tym względzie użyteczne może być według mnie odwołanie do belgijskiego orzecznictwa i piśmiennictwa w tej dziedzinie. Zgodnie z belgijskim orzecznictwem skarga do sądu państwa członkowskiego pochodzenia jest bowiem uzasadniona w świetle rozporządzenia nr 44/2001, choćby nawet belgijskie prawo nie przewidywało procedury ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej [53]. Z kolei w belgijskiej literaturze naukowej uznaje się, że w kontekście „obszaru europejskiego" pierwszeństwo ma rozporządzenie nr 44/2001, a belgijski sąd egzekucyjny jest właściwy do ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej, nawet jeżeli w Belgii nie zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne [54]. W każdym wypadku właściwość do ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej leży po stronie właściwych organów państwa pochodzenia.

81. W czwartej kolejności – sądzę, że wymóg ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej w ramach rozporządzenia nr 2201/2003 można łatwo pogodzić z tak delikatną tematyką jak ta dotycząca ogólnie stosunków rodzinnych, a szczególnie prawa do osobistej styczności z dzieckiem. Artykuł 24 ust. 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stanowi, że „każde dziecko ma prawo do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba

51 — Zgodnie z art. 48 rozporządzenia nr 2201/2003, pod warunkiem że „niezbędne ustalenia nie zostały lub nie zostały dostatecznie określone w orzeczeniu wydanym przez sądy państwa członkowskiego mającego jurysdykcję dla rozpoznania sprawy co do istoty i pod warunkiem że nie naruszy to istotnych elementów orzeczenia".

52 — Zobacz P. McEleavy, op.cit., s. 398.

53 — Zobacz postanowienie z dnia 17 września 2003 r. wydane przez prezesa sądu pierwszej instancji w Liège: „[…] chodzi o skargę zapobiegawczą, dopuszczalną w przypadku, gdy postawa dłużnika jasno wskazuje, że sprzeciwia się on karze pieniężnej. Ponadto takie uprzednie określenie wysokości kary pieniężnej jest wymagane przez art. 49 rozporządzenia WE nr 44/2001 […], który uzasadniania w świetle rozporządzenia skargę do sądu państwa pochodzenia, nawet jeżeli rozporządzenie Beneluksu nie przewiduje postępowania w sprawie ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej".

54 — Zobacz G. de Leval, J. van Compernolle, *Saisies et astreinte*, Édition de la Formation Permanente CUP – Octobre 2003, Université de Liège, s. 272; J. van Compernolle, op.cit., s. 47: „[w]brew przepisom obowiązującym w obszarze Beneluksu istnieje w obszarze europejskim wymóg wystąpienia ponownie do sądu państwa pochodzenia w celu uzyskania nowego tytułu wykonawczego określającego ostatecznie wysokość kary pieniężnej, na którego podstawie może zostać przeprowadzone postępowanie przymusowego wykonania. Rozporządzenie europejskie ma więc pierwszeństwo, a sąd egzekucyjny jest właściwy do ostatecznego określenia wysokości kary pieniężnej, nawet jeśli nie zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne".

że jest to sprzeczne z jego interesami”[55]. W tym względzie z motywu 2 rozporządzenia nr 2201/2003 wynika, że prawo do osobistej styczności z dzieckiem jest priorytetem. Podstawowe znaczenie dla ochrony dobra dziecka ma zatem możliwość skutecznego wykonywania przez oboje rodziców prawa do osobistej styczności z dzieckiem, którą właśnie ma gwarantować kara pieniężna.

82. W tym kontekście stosowanie w drodze analogii art. 49 rozporządzenia nr 44/2001 umożliwiłoby sądową kontrolę podnoszonych przez wierzyciela naruszeń zobowiązania głównego. Kontrola ta ma kapitalne znaczenie dla dobra dziecka. Wymaga ona bowiem ze strony sądu państwa członkowskiego pochodzenia ustalenia nie tylko liczby przypadków braku kontaktu z dzieckiem, lecz także przyczyn braku kontaktu, na przykład, czy związany on jest z wypadkiem, stanem zdrowia dziecka lub jednego z rodziców, odmową utrzymywania przez nastolatka stosunków z rodzicem, który nie sprawuje nad nim pieczy, czy też problemami finansowymi rodziców.

83. Wreszcie, jak wynika z pkt 79 niniejszej opinii, jeżeli w drodze orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem zostanie ustanowiona kara pieniężna, a wniosek o jej wykonanie złożony zostanie w innym państwie członkowskim, oba odpowiednie sądy powinny dla dobra dziecka współpracować w celu zapewnienia uwzględnienia wszystkich okoliczności sprawy. W tym celu mogą one korzystać z uprawnień nadanych im w art. 48 rozporządzenia nr 2201/2003. Taka współpraca wymaga podziału kompetencji i odpowiedzialności między sąd państwa członkowskiego pochodzenia i sąd państwa członkowskiego wykonania, by zapewnić dziecku ochronę gwarantowaną przez prawo Unii. W pierwszej kolejności sądy te powinny mieć na uwadze dobro dziecka[56].

84. W związku z tym, w świetle powyższych wywodów, uważam, że przed wykonaniem kary pieniężnej w wezwanym państwie członkowskim w jej przedmiocie powinno zostać ponownie wydane orzeczenie sądowe w państwie członkowskim pochodzenia w celu ostatecznego określenia kwoty kary pieniężnej przez sąd tego państwa członkowskiego.

85. Ze względu na odpowiedź udzieloną na pytania trzecie i czwarte nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na piąte pytanie sądu odsyłającego.

## V – **Wnioski**

86. Mając na względzie całość powyższych rozważań, proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pytania przedstawione przez Korkein oikeus w następujący sposób:

1) Orzeczenie sądowe wydane w jednym państwie członkowskim i obwarowane karą pieniężną w celu zapewnienia wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem nie podlega wykonaniu w innym państwie członkowskim na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych.

2) Kara pieniężna stanowiąca część składową orzeczenia o prawie do osobistej styczności z dzieckiem, taka jak ta będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, jest z tego tytułu bezpośrednio wykonalna na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej,

55 — Zobacz motyw 33 rozporządzenia nr 2201/2003. Zobacz także K. Lenaerts, The Interpretation of the Brussels II Bis Regulation by the European Court of Justice, w:, *Mélanges en hommage à Albert Weitzel – L'Europe des droits fondamentaux*, L. Weitzel, A. Pedone (dir.), 2013, s. 129–152; s. 132: „The Regulation must be interpreted in compliance with the fundamental rights of the child concerned, notably with Articles 7 and 24 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union”.

56 — Zobacz K. Lenaerts, op.cit., s. 151: „When interpreting the provisions of the Brussels II bis Regulation relating to matters of parental responsibility, the ECJ always takes into account the best interests of the child”.

uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, i nie można jej uznać za środek wykonawczy mieszczący się w ramach postępowania w sprawie wykonania orzeczenia w rozumieniu art. 47 ust. 1 tego rozporządzenia.

3) Przed wykonaniem kary pieniężnej w wezwanym państwie członkowskim w jej przedmiocie powinno zostać ponownie wydane orzeczenie sądowe w państwie członkowskim pochodzenia w celu ostatecznego określenia kwoty kary pieniężnej przez sąd tego państwa członkowskiego.